

2010 Mezinárodní rok biodiverzity

Užovka stromová Oskeruše

Mezinárodní rok biodiverzity – **Pro pestrou přírodu, pro budoucnost.**

Rok 2010 je Mezinárodním rokem biologické rozmanitosti. Biodiverzita, tj. druhová rozmanitost rostlin a živočichů a jejich vazby na okolní prostředí, jsou základními principy, podle kterých příroda funguje již odpradáвна.

Živočišné a rostlinné druhy jsou závislé zejména na prostředí, ve kterém žijí. S úbytkem jejich přirozených stanovišť ubývá i pestrost druhů, což bude mít nedozírné následky pro lidstvo a pro celou planetu. Bez zdravého životního prostředí a bez rozmanitosti živočišných a rostlinných druhů a jejich přírodních stanovišť si totiž nelze představit udržení současné kvality života každého z nás.

Víte, že...

... samci užovky stromové svádějí o samice souboje? Samci se kolem sebe obtácejí a snaží se soupeři přitisknout hlavu k zemi. ... pověstný uhrančivý hadí pohled je ve skutečnosti způsobený tím, že hadi postrádají oční víčka a nemohou tedy mrkat? Jejich víčka jsou srostlá v průhlednou a nepohyblivou šupinu překrývající oko.

Foto © AOPK ČR, 2010
Mapa © AOPK ČR, 2010

Užovka stromová

(*Zamenis longissimus*, (Lauréti 1768))

Užovka stromová je nejedovatý had z čeledi užovkovitých, dorůstá délky cca 150–200 cm, na svrchní straně těla je leskle tmavohnědá, břicho je světle žluté.

V našich podmínkách jsou užovky stromové aktivní zhruba od dubna do října, pak dochází k tzv. zimnímu spánku. Mláďata se líhnou od konce srpna do poloviny října. Užovky stromové se živí zejména drobnými hlodavci, příležitostně loví i obojživelníky a bezobratlé živočichy či se živí vejci ptáků.

Užovka stromová je Evropanům známá již od starověku. V ČR se v současné době vyskytuje pouze v Bílých Karpatech a v Podyjí. Vyžaduje teplé, mírně vlhké klima a různorodou strukturu krajiny s nabídkou míst ke slunění a rozmnožování.

Největší hrozbou pro užovky stromové jsou změny ve způsobu hospodaření, zejména přechod k intenzivnímu zemědělství. Mnoho jich také zahyne na silnicích pod koly aut.

V ČR byl pro užovky stromové zahájen záchranný program. K nejdůležitějším opatřením patří zakládání a péče o líhniště a o významné biotopové prvky (zídky, skály, meze, kamenné valy, komposty apod.). Součástí programu je i důkladný monitoring, osvěta a výzkum v oblasti reprodukce a ekologie užovky stromové.

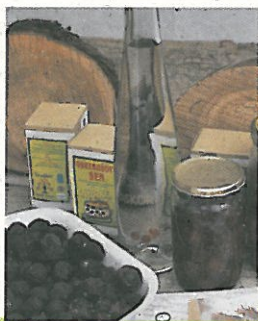

Víte, že...

...oskeruši najdeme zřídka vypěstovanou ze semen, protože plody obsahují látky brzdící klíčení? Přirozenou cestou ji rozšiřují ptáci, kteří oplodí strávi a semena pak rozšiřují trusem.

Foto © V. Hrdoušek
Mapa © AOPK ČR, 2010

Oskeruše

(*Sorbus domestica* (Linnaeus 1753))

Jeřáb oskeruše je listnatý, opadavý, ovocný strom, který se k nám dostal ve středověku podobně jako vinná réva.

Dnes se v ČR pěstuje v nejteplejších oblastech, především na jihovýchodní Moravě, na Slovácku, mezi Pálavou a Vizovicím, v Čechách pak v oblasti Českého středohoří. Patří mezi ohrožené druhy, v ČR není počet starých oskeruší vyšší než tisíc jedinců.

Strom je 8–20 m vysoký; se široce vejčitou korunou, s šedou a hladkou kůrou, později s rozpraskanou borkou. Květy jsou bílé až jemně růžové, plody jsou malvice kulovité až hruškovité, žluté, často s oranžovým nebo červeným líčkem.

Oskeruše je světlomilná dřevina, snese i mírné přistínění, vyžaduje teplé polohy, dává přednost lehčím a propustným půdám, potřebuje dostatek vápníku.

Je využívána především jako ovocná dřevina, plody jsou jedlé, mají i léčivé účinky, zpracovávají se tradičně na kompoty a marmelády, mohou se i sušit.

V současnosti je jako památný strom vyhlášeno 22 oskeruší, z toho 16 na jižní Moravě a šest v severních Čechách v oblasti Českého středohoří. Na záchraně oskeruší pracuje od roku 1996 sdružení INEX SDA Bílé Karpaty. Většina velikánů byla zmapována, vysazeny byly tisíce mladých stromků. Dalším cílem je prosadit oskeruše do povědomí celé Evropy jako symbolický strom Evropské unie.

Pro pestrou přírodu,
pro budoucnost.

Mezinárodní rok biodiverzity
Pro pestrou přírodu, pro budoucnost.